

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ № 11
про фітосанітарний стан посівів сільськогосподарських культур
у сільгосппідприємствах Херсонської області
станом на 13 жовтня 2025 року

Головне управління Держпродспоживслужби в Херсонській області в черговий раз нагадує аграріям, що **мишоподібні гризуни** є одними з найнебезпечніших шкідників озимих культур протягом осіннього-зимового періоду. Із року в рік вони заселяють великі площі сільськогосподарських угідь і створюють загрозу пошкодження посівів зернових культур, ріпаків, багаторічних трав, просапних, овочевих культур і плодових насаджень. За сприятливих погодних умов і наявності достатньої кількості корму чисельність мишоподібних гризунів буде збільшуватися, що може створити надзвичайну загрозу посівам сільськогосподарських культур. Крім того, необхідно пам'ятати що гризуни являються переносниками небезпечних хвороб для людей – туляремії, лептоспірозу та інших, псують сировину і готову продукцію.

Найпоширеніші та найнебезпечніші в нашому регіоні — **полівки (звичайна і гуртова)**. Також зустрічаються **куржанчикова та польова миша**. Цим шкідникам характерні різкі коливання чисельності і стрімке заселення посівів, які пов'язані з їхніми біологічними особливостями – здатністю до швидкого розмноження і недостатньою стійкістю температури тіла. Ці особливості чітко між собою пов'язані і коригуються кормовою базою і наявними погодними умовами. Температура тіла гризунів досить різко змінюється в залежності від температури і вологості повітря, швидкості вітру та сонячної активності. Намокання тіла гризуна веде до різкого падіння температури і часто закінчується смертю. Для відновлення температури тіла і підтримки його на оптимальному рівні для нормальної життєдіяльності організму мишоподібних гризунів доводиться споживати велику кількість їжі, особливо калорійної, необхідність в якій зростає в осінньо-зимовий період. Тож і не дивно, що вони споживають пропорційно в десятки разів більше корму, ніж інші рослиноїдні ссавці.

Також потрібно пам'ятати і про високу плодючість гризунів, що дає їм можливість дуже швидко відновити свою чисельність. Наприклад самки сірої полівки приносять за один послід в середньому 5-7, іноді до 12 мишенят, які здатні давати потомство уже через 20-30 діб після народження, а в гуртової - через 50 – 60 днів після народження. Одна самка може давати до 88 особин на рік. Також мишоподібні гризуни мають здатність до міграції на відстані від 3 до 5 км, віддаючи перевагу полям з добре розвиненим густим травостоєм.

Звертаємо вашу увагу, що **полівка** — трав'яїдний гризун, до раціону якого входить широкий набір кормів. Характерна сезонна зміна раціону. У теплу пору року віддає перевагу зеленим частинам злакових і бобових. Взимку обгризає кору чагарників і дерев, зокрема ягідних і плодових; поїдає насіння і підземні частини рослин. Також полівки люблять буряки, картоплю, моркву. А у живленні **куржанчикової** та інших видів **мишей** переважає насіннєвий корм,

зелені рослини вони майже не споживають. А в разі харчування тільки зеленою рослинністю гинуть через 2-3 дні (хатня), а польова через 8 днів.

На сьогодні в області мишоподібні гризуни за чисельності 0,5-1,0, макс. 3,0 жилих колоній на гектар виявлено в місцях резервацій (на полях незораних після жнив, неугіддях, лісосмугах, садах, пасовищах) та на полях після збирання соняшнику, кукурудзи, овочевих культур та багаторічних травах. Чисельність їх поступово збільшується. На занедбаних площах, які давно не обробляються, чисельність шкідника становить 2,2-4,0 жилих кол/га, з чисельністю жилих нір 10-20 шт./га.

В цей час особливу увагу слід приділити посівам озимої пшениці, та ріпаку не допускаючи заселення їх полівками з осені. Для цього необхідно знищувати гризунів на прилеглих угіддях. У зниженні чисельності гризунів важливу роль відіграють запобіжні заходи: збирання врожаю без втрат, вчасна і якісна зяблева оранка.

Найближчим часом розпочнеться міграція гризунів із місць резервацій на сходи озимих культур. Існує висока ймовірність того, що в подальшому щільність мишоподібних гризунів зростатиме. Тому необхідно проводити систематичне обстеження сільськогосподарських угідь, визначення видового складу мишоподібних гризунів для проведення ефективного та вчасного захисту полів, що забезпечить збереження посівів та урожаю озимих культур.

Якщо ж мишоподібні гризуни з'явилися то необхідно вдатися до винищувальних заходів захисту. За наявності 3–5 і більше жилих колоній, або 50-100 жилих нір на 1 га, необхідно застосовувати біологічні препарати, або родентициди дозволені до використання відповідно до «Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

Головне управління Держпродспоживслужби в Херсонській області наголошує, всі роботи по обмеженню чисельності шкідливих організмів необхідно проводити при перевищенні економічного порогу шкодочинності (ЕПШ), суворо дотримуючись санітарних правил, регламентів застосування препаратів, правил і заходів з охорони праці та використовувати родентициди лише відповідно до «Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів дозволених до використання в Україні».

Також, наголошуємо, що до роботи з пестицидами і агрохімікатами допускаються лише ті особи, які пройшли навчання з питань безпечного поводження з пестицидами та мають **посвідчення** про право роботи з пестицидами.

Регулярні обстеження та вчасний захист дадуть змогу запобігти ускладненню фітосанітарного стану й посприяють успішній перезимівлі культур.

